

Издавач
Национална организација слободних људи
СРПСКИ САБОР ДВЕРИ
у сарадњи са
ПРЕВОДИЛАЧКОМ РАДИОНИЦОМ РОСИЋ

Коло
Лепо слово, књига прва

Наслов оријинала
Мария Семёнова
Валькирия
(*Той, којо я всејда жду*)
Хромой кузнец
Ведун
Лебеди улећают

Главни уредник
Бранимир Нешић

Превела са руској
Сава Росић

Дизајн корица и њрелом
Bramar production

На насловној сџрани
Николај Рерих, *Заморски јосџи*

Шџамџа
Штампарија манастира *Градац*,
Београд

Тираж
1500

Марија Семјонова

Валкира

(Онај кога увек чекам)

Роман

Са руског превела Сава Росић

Српски сабор *Двери*,
Преводилачка радионица *Росић*
Београд, 2009. л. Г.

П Р В А Б А С Н

ВАРЈАЗИ

1

Шарка беше лепа: дебела, гипка, све до вршка репа оплетена замршеном шаром. И врло хитра у смирај сунчаног дана. Прошушкавши, слила се са камена у густу траву и растворила у кудравом зеленилу папратишта.

– Опрости, змијице – рекох јој скрушено – не љути се на неучтиву трупкалицу. Врати се. Каменче није мало, нећемо се потући.

Живела је ту одувек, откад знам за себе. И увек сам јој говорила једне те исте речи. Али се змија још ниједном није вратила.

Скинула сам с леђа похадану напртњачу од брезове коре и додирнула станац-камен. Сиво гранитно чело одавало је благу топлоту. Успела сам се и легла, блажено се протежући. Није ме било тако лако заморити, али од зоре на ногама, и то још по брежуљцима – намајеш се. Тешко цури кад јој напртњача не зна да хода!

Летњи облаци пловили су над врховима шуме, предвечерње сунце их је помало златило. Облаци су се сусретали и разилазили, а међу њима се зарило бездано плаветнило. Ево је плаветна проведрина између две беле гужвице постала на-

лик на вабећег тетреба: не би свака људска рука успела тако да изведе раширена крила, извијени врат, забачену главицу... А ево је у даљини лелујаво искрсао вепар, опрезно њушећи... Облаци су се полагаано павлачили, рубови су им губили јасне обресе и стапали се. После таквих облака често наиђу они страшни, црни.

Ускоро ће сунашцу доћи време да се одмара, сакривши се од очију за разбарушен земаљски хрбат. Успеће се по стаблима све гушћа тама, пробудиће се у дупљи сова, плануће у тмуши зелено око дивљег мачора... Ако јако пожурим, по свој прилици ћу стићи кући пре мрака. Али ми се кући није ишло. Уопште ми се није ишло.

Меко је скочила велика зверка. Светле длаке, висине овећег вука, пас је стао изнад мене, загледајући ми у очи. Влажан језик му је подрхтавао међу очњацима. Лењо сам подигла руку и зарила прсте у густо крзно на његовим грудима. Он је зевнуо и склупчао се крај мене, загнузивши ми главу у слабину. Спустила сам му длан на врат. Веран друг.

Сви су у нашем роду зазирали од шуме. Сви осим мене. Истина, беше још дедица Мал, због неизмерне снаге назван Маљ. Једном се пред њим у малињаку пропео свирепи медвед; дедица се није смео, узвратио је загрљајем на загрљај и штапом стиснутим у шакама скршио рутава леђа, згњечио угојен врат... Управо му је тог лета бакица родила првенца – мог стрица. А кроз годину дана је и мој отац дошао на свет. Синчићи испадеше сасвим како ваља, а како и не би с таквим именима: Ждан¹ и Жељен! Али кад почеше одрастати видело се да ниједан није наследио велику снагу. Деда Маљ је одмахнуо седом главом и почео да чека унуке. Није их предуго чекао. Трећим сином је ћића обрадовала жена када је и отац довео у кућу младу. Почеше да граде још једну кућу, а кад се уз родитељску уз-

¹ Ждан (рус.) – онај кога су чекали; Чекан. На крају књиге је речник мање познатих речи (Овде и даље - *прим.прев.*).

дигла нова брвнара – узеше да гатају. Увезаше хлеб у шубу и подигоше заједно са гредом венчаницом, онда пресекоше конопац и стадоше да гледају како ће пасти. Пророчански хлепчић дивно леже, горњом корицом нагоре – биће дечака. Радовао се отац, песме певао, глачајући колевку за сина... али заменише првенца у материном трбуху, и родила сам се ја. Ћићеви синови дуго нису хтели да ме сматрају сестром, задиркујући ме како ме је подметнула вештица... А тада беше, рекоше, стравична зимска ноћ, и огромне завејане јеле готово су досезале до месеца, а зелене звезде су трепериле и скривале се – с мора је надолазила мећава... и ето назваше ме без много премишљања – Зима. Све Зимица те Зимица, док сам трчкарала по дворишту у кошуљи. Откад сам кошуљу скинула, почели су да ме зову Зимка. А кад своју децу стекнем, почеће да ме ословљавају Зима Жељеновна... да.

Сви су се у нашем роду бојали шумског честара. Шума нам се већ сто година светила и уопште није намеравала да нам опрости, а ако ћемо поштено, није то било без разлога – касније ћу испричати. Шума се окрутно светила. Још је дедица био жив када је проклетство сустигло оца. Срушило се подсечено дрво, али не тамо камо су га усмеравали... Ражалостио се деда Маљ и клонуо, остарио.

Мене је јако волео. Сви мужеви од жене хоће синове, а пресрећни су да размазе кћери. А тек дедови унучице – троструко. Кад ми је умро отац, позвао је дедица ћића Ждана и строго му заповедио да узме мати за малушу, да не останемо – ја сиротица а она горка удовица. Ћићу ништа лакше! И сад нам је брвнара пуна млађих сестрица. Осам руку, осам ногу, четверо уста. Истина, ручице засад више воле да узму лажицу, а несташне ножице – да беже од посла. Зато уста неуморно брбљају...

Отворила сам очи, пронашла на небу сунце. Па нека, нећу трчати кући. Нека Бељана господари, ништа, неће јој ручице отпасти. Јер иначе, кашу да скува она је мало дете, а око момака да се врти – итекако је одрасла!

После деде се нисам затварала од шуме чврстим засуном. Једном се десило: мати ме је, штркљасту шестогодишњакињу, у љутњи ишопала због беспосличења, што сам читав дан ловила ракове у језеру. Улов је сасвим ваљао за грне, вероватно је тамо и завршио, али мене више није било брига. Уплакана, рашчупана, излетела сам напоље..

Па нека, усцептао је у мени неко други. Нека ме лишћем обрастао Лесовик превари, одведе незнано куд, Мочварни Господар удави, сурова звер растргне!... Побегла сам тог дана далеко. Од умора је мало-помало ишчилела увреда, и сетила сам се како би требало да се дојим. Али, за дивно чудо, нико није наваљивао да ме раскомада, да ме зачара, уплаши. Пољана са шумским јагодама осушила је дечје сузе, куштрава купаста јелка махнула ми је да се сакријем од кише... и преспавала сам под њом све до јутра, као код куће на својим полатима. И читаву ноћ је неко велики стајао у близини, терајући свако зло што даље од мене и мојих снова... А ујутру, ма како то чудно изгледало, без пò муке сам пронашла пут кући.

Тада су се матери појавиле сѐде у коси. Поче дете непослушно да бежи у шуму на дан, на два, само му подвикни... Није вредела поука – било руком, било шибом.

Сишла сам са камена и натоварила напртњачу на леђа. Намајеш се с њоме и запамтиш да су те године печурке родиле. Смешно је и рећи, читав дан сам теглила – и ништа, а кад сам се одморила, постаде двоструко тежа.

Купаста јелка, иста она, чекала је у близини. У брвнари нећеш омашити пећ, те тако и ја стигнем до јелке макар и ноћу, макар и за махните мећаве.

Пас Ћутко је на три ноге закопељао за мноштво. Једна нога, давно обогаљена, увек би му се крајем дана заморила.

Кад сам узела петнаесту годину, у двориште почеше да завирују матере одраслих момака. Неки разговор нису заподевале, више су гледале да ли сам спретна код пећи. А мати ме све удешавала и само што испод пода није сакривала згодне

сестрице. И све би било као код свих људи да се тада није оште-нила Ћићева бела куја.

Њену децу су радо узимали добри људи, па су и овога пу-та дошли иза далеких шума вески ловци, неко с крзном црне куне, неко с лисичјим. Однели су све штенце, само се једно, слабуњаво, ником није свидело. Изгледало је да не ваља ни за приплод, ни за лов. Ћић је одредио да га утопе.

Браћа тада беху већ сва обрката, прави женици. А ко сам ја? Кмезавица. Преклињала сам да га беспотребно не униште, молила да га никаквог дадну мени – исмејаше ме, одгурнуше.

...Ето када се изгледа по први пут у мени пробудила дотад успавана наследна снага! Јој, како сам насрнула!.. И ипак се изборила, у нечијој капи однела дрхтаву мокру грудвицу, и до зоре ми је сисао прст намочен млеком, држећи предњу шапицу пред собом и плакао од увређености и бола... Ходала сам с њим по дворишту, пошто су у кући спавале сестрице. И тек касније, када се уморио од плакања и смирио, уљуљкан у мом наручју, почела сам да мозгам и сама се уплашила схвативши: без све шале, сама сам кидисала на кршне момке!..

Отад је доста времена протекло. Ћутко је одавно израстао у позамашну и врло горду звер и никог не признаје осим мене. А просци су ми сваког лета долазили, али ни са ким нисам руку под руку одлазила да обиђем омиљене пољане са шумским ја-годама, никоме нисам причала о купастој јелки... Баш ме брига за све те женике и њихове матере које су тражиле за своју кућу још једне снажне руке, послушна леђа и плодну утробу... Као да сам схватила нешто значајно о себи и скривено од других, а ствар није била у снази, премда и у њој такође, свакако.

А већ сам загазила, страшно је и рећи, у двадесет прву годину. Другарице су ме сажалеvale, говориле да изгледам млађе. А и седих власи засад нисам имала много. Пет или шест на читавој глави.

Радост-јелкица је стајала нешто постранце, додиривала траву тамнозеленим плаштом обрубљеним светлим, ового-дишњим четинама. Милина је гледати је онако крепку и лепу.

А кад дође јесен – иза ње ће се позлатити усправне брезнице, облити руменилом јаребике.

– Здраво да си, лепотице! – рекох јелки.

Ветра није било, али је дрво узвратило поклоном.

Сунце на заласку обасјавало је само врхове шуме. Скинула сам напртњачу и оставила је у хладовини. Ћутко се први завукао под густо грање, проверавајући има ли кога, па да га истера.

Ту сам се већ одавно одомаћила. Обилна паперјаста хрпа годинама опадалих четина – мека је перина сваком добром госту. А ако се боље потражи, наћи ће се и кремен с оцилом, и здела с лажицом, и зачађављено грне! Па чак и глинена светиљчица, да се у зимској ноћи не досађујем сама у мраку...

Светлост што је једва продирала споља сасвим је угаснула. Размотала сам крпу, вадећи хлеб и сланину, и сетила се како ми је једном пало на памет да донесем другу лажицу – за сваки случај! – па сам се после тога оканила и нисам донела.

Ево још једно лето усамљено одлази од мене, ближи се заласку, запада за шуме и мочваре, за велико море... и јуче сам то знала, и прекјуче, али ме је ту спопало – ма шта је то са мном? Чему толика патња? И тако ми се усхтело да прхнем испод јелке, да приљубим дланове уз уста, да процепим вриском згуснути ноћни мрак:

– Где си?..

И у даљини ће заискрити живи пламичак, затрубити сребрни рог, узвратити људски глас... Немогуће је да се не одазове... И размакнуће жбуње прекривено росом, испловиће из магле дугогриви верни ждребац, и изјахаће на пољану Онај кога увек чекам.

– Ти ли ме зовеш, девојко? – упитаће насмешен, а ја нећу моћи да изустим ниједну разумну реч, само ћу климнути... Нисам умела да замислим ни глас, ни лице, али нисам сумњала – сместа ћу га препознати. И нећу се препасти – а кога сам се то па прибојавала! А он ће бити снажан и велики, орао спрам мене, птића жутокљуног. И изгрејаће злаћано, ликујуће пролећно сунце и учиниће ми се да сам читавог пређашњег живота тумарала дивљом шумом, а сада сам доспела кући...

Лежала сам непомично, склопљених очију, само су ми топле сузе цуриле испод капака, сливале се низ слепочнице, непријатно милеле у уши. И неко други ко је увек живео у мени, гледао је некако са стране и крелељио се, ругао: извалила се кобилетина, у рало да је прежеш, а хтело би јој се неко да је по главици свиленој милује, сузе бисерне јој брише...

Никуд нећу одјурити. Нити ћу звати. Све су то глупости. Сањарије. Нико се неће одазвати, викала – не викала. За орлом венем. А ако се наљути ћић и уговори ми удају за неког клипана како би ме се ратосиљао, па да му слине бришем, на рукама га сањивог носим на полати...

Ћутко је једва чујно зацвилео, гурнуо ми хладан нос у образ. Он не воли да се тек онако огласи, никад у животу није лајао, чак је ретко кад и режао. А тек што је строг – не допушта сваки пут ни да га помилујем. Али ето, схватио је господаричин јад и то да због моје увређености нема на кога да кидише, да је то попут чежње звери загледане у месец.

Загрлила сам доброг пса и убрзо заспала. И као да ми је неко напокон шапнуо: проћи ће двадесет година, и сетићеш се, срећна, свега овога уз осмех... Сада знам да ми је то сама моја младост дошаптавала. Младост је склона очајању тамо где нема повода за тугу, и надању онда када наде више не може бити.

Спавала сам и нисам чула како су кроз шуму зашуморили налети ветра, а после и закишило.

2

Ујутро ме је пробудило веверичје врзмање у грању над главом. Одавно сам познавала веверице, а веверице – мене и Ћутка. Ћутко чак ни главу није окренуо да погледа.

Извукла сам се испод јелке. Свитало је хладно и разборито јутро. У такво јутро се присетиш шта си ноћас слатко сањала, и кисело се насмешиш, затресеш главом.

Садржај

<i>ВАЛКИРА, роман</i>	5
<i>ХРОМИ КОВАЧ, њријовејка</i>	365
<i>БАЈАЧ, њријовејка</i>	431
<i>ЛАБУДОВИ ОДЛЕЋУ, њријовејка</i>	467
<i>Речник</i>	521
<i>О сјисајтељици</i>	537

Наслов оријинала

Мария Семёнова
Валькирия
(Тош, кошо я всегда жду)
Хромой кузнец
Ведун
Лебеди улейшаюш

Мария Семенова. Валькирия
© Мария Семенова, 1996

*Списашельница се срдачно захваљује Јелени Всеволодовној
Перехвальској, мајистору филолошких наука, Јурију
Константиновичу Кузменку, доктору филолошких наука и
Павлу Львовичу Калмикову, хирургу, на пријателској помоћи
и драгоценим научним консултацијама.*

Са руског превела Сава Росић
Захваљујем се сину Петру и
сестри Ружици на помоћи у превођењу